

# Täze harabalar / Pynhan gije

Category: Kitapcy, Romanlar, Sözler

написано kitapcy | 26 января, 2025

Täze harabalar / Pynhan gije **11. Pynhan gije**

Allaş «Toý mekanyňa» dolananda Maksat kabinetinde kresloda, pessejik stola iki aýagyny atyp, el telefonynda gürleşip oturan ekeni. Egninde ak maýka, öň tarapyna prezidentiň kellesi çekilen. Aýagynda gysga balak-şorta. Sigareti tüsseläp dur, gapdalynda piwoly çüýşe. Kondisioner öçürlipdir, iki penjire-de açyk. Diwardaky tegelek sagat üçüň ýaryny görkezýär.

– Eý, sen, goýunkelle,.. orusçalap aýdaýynmy: baran!.. mä-ä-ä... Ä-ä? Ertir getirmeseň, itiljegiňi biläý. Alaňda aýdandyryn: edil mahalynda getirmeseň bara, her güne ýene on present münýä diýendirin... Nä-äme?.. Bilemok, bilesimem gelenok. Günortana garaşaryn, öýläne garaşman, ýatagyňdaky baggoýunlaň bara, üçüsini Ýok hasap edäý, mä-ä-ä diýen sesini eşidip galarsyň... Ä-ä?.. Itekletme diýýän-eý saňa!.. Ýo-Ýok, bärlik getir, öýümde işiň Ýok, öý-öwülýä, saňa meňzeş haramylaň aýak basmaly ýeri däl.–Sotkany stola goýdy, aýaklaryny ýygnap dikeldi. Telewizorda futbol gidip dur.–Otur, Allaş aga, piwo içeli.

– Piwäňi özüň iç, şundan iki sanjagyny agzyna atsam, maňa bolar.

Şorja gök zeýtundan alyp, diwana çökdü.

– İçseň-ä, zakuskalyk bir anikdot aýtjak, Allaş aga.

– İç diýme.

– Şu mahal bara, Allaş aga, patyrýatyzm maňa ganat berýä, uçaýsam diýýän! Patyrýatyzm diýenime «watançylyk» diýip düşün.

– O sözüňe men belet.

– Belet bolsaň, indi anikdoty diňle

– Gulagym sende.

– Bir daýaw ahally garry orsy urýarmyş. Gündiziň günü, Aşgabadyň ortasynda, uly köçäň ugurynda urup, orus görgülini öldürüp barýa. Dur-haw!.. Elinden alýalar: utanaňokmy, bi äpet göwräň bilen ülhüt garryny ýençmäge utan-a sen diýýäler.

«Bylar Gökdepe galasyny ýykypdyrlar, şoň üçin urýan» diýipdir. «Akmak, ondan bäri yüz elli ýyl geçdi.» «Men düýn eşitdim» diýýä.

Allaş dyzyny şapbatlap güldi, edil şol mahal futbolyň şowhuny belende göterildi.

– «Rubin» oýnaýa!.. «Spartagyň» syrty açyk, iki pökgi saldyrды, öz ýerinde saldyrýa-laý! «Rubin» Moskwaň komandalaryna gelen ýagy boldy-laý. Äý, Gurban Berdiýew aldajy bolup çykdy! Trenerleň beýiginiň beýigi diýse boljak! Türkmenenem biri çykmal-a!.. Suraty çekilen maýka gözledim, Ýok diýdiler. Bärde özümüz çykarýmaly, prezidentli maýka çykardyga, seret!..

– Ýaňy bir söz diýdiň, manysyny alyp bilmedim. Itekletme diýdiňmi?

Maksat derçigen maňlaýyny sypap, kreslo arkasyny berip güldi.

– Ýa-a-a, Allaş aga, o sözleri ünsüne almasana. Her nesil özüne kybapdaş söz tapýa, häzirkileň dilinde derek galmady, «pylanyňy pylan edeýinden» başga söz bilenoklar-a bi goýunkelleler. Arada özüň ýaly ýaşulyň aýdan sözünü ýeser gördüm: «Erkek garrasa gorkak bor, aýal garrasa erkek bor». Ine, köneleň dili!

– Bäh, eşidip goýaýmaly söz eken-ow.

– Meň atam pakyr küştçi ekeni, dünýäde başga gyzyk bardyr öýtmändir. Atamyň bolşuna enemiň gahary geler ekeni, äri ýatan çöpi galdyrmasa, nätsin görgüli! Bir gün, halys çydamy gutarandyr-da, neme edipdir: başyny galdyrman küşt oýnap oturan atamyň, Ýogsa, garran mahaly eken-laý, ertirden bäri irmän oýnap oturan atamyň ýagyrynysyna bir bedre sowuk suwy serpip goýberýär. Atam gahar edendir öýtýänmi, Ýo-Ýok, harasadyň soňy ýagys bilen gutarmaly-da diýipdir, başynam galdyrmandyr, ha-ha...

Şol pursat penjiräniň gabadyndan ýigit bilen gyz geçdi, bäri garamadylar. özlerinden başga töwerekde adam-gara bardyr öýdenoklar. Daşardaky çyradan ýagty düşýänem bolsa, Allaş olaryň yüzünü aýyl-saýyl görüp bilmedi. Uzyn boýly ýigit dar keteni köýnekli gyzy goltugyna gysyp barýar. Gyz gaýra dur diýýäne meňzänok, gaýta ýigide ýelmeşip, gara heläk. Ýigidiň

bir eli gyzyň bilinden aşakda, syrtyňy sypaýar. Haram ölmüş, eliňi çek diýenok-da, sypalanýan pişik ýaly kellesini ýigidiň döşüne oýkaýar.

– Beh-beh, şolaňa-a gylygy geň däl.–Allaş penjirä golaý bardy.–Nireden gelen adamlar?

– Keseki Ýok, öz obamyzdan. Belli çyraçylar.

– Şo söz soňky mahal gulagyma degýä-le, çyraçy bolanda kim bolýa?

– Ýolda seni tozana garyp geçen maşyn bara, şo maşynyň içinde oturanlar çyraçylar.

Allaş tümlükde ýitip gidenleriň yzyndan garap dur.

– Gidiň-de öýňüzde ýatyň, dargaň diýip bolanokmy olara?

– Bolanok, Allaş aga, daň atynça azar bermak bolanok.

– Ene-atalary habarlydyr-a?

– On-on baş ýaşly çaga bolsadylar, sorardym, bylar ýigrimiden geçen adamlar, äre baranam, öýlenenem bar.

– Ýaňky geçenlerem är-aýalmy?

– Är-aýala tüm ýaly bagyň içine girip ýörmegiň geregi Ýog-a!.. Seretsene, go-ol, go-o-ol! «Rubin» ýene bir gol saldy. Masgarany bagyň içinden gözleme, «Spartaga» masgara diý, Allaş aga. Molodis, «Rubin»! Iş bitirýäň, Gurban Bekiýewiç, ömrüň uzak bolsun!

Allaş henizem garaňky бага garap dur.

– Dolansalar ne ýagşy...

– Dolanman nirä gitsinler, hezillik diýen zat uzaga çekenog-a, uzaga çekse, ýagly nahar ýaly, mädäňe degip başlar, gägirder, gäkiligiňi azdyrar, içiňi geçirer, Allaş aga, ha-ha-ha-a...

– Beýle bir biperwaýlyk gerekmi?

– Telim ýyl bir klasda bileje okan adamlar duşuşýalar, keýp çekesleri gelýär. özüňize osmaň, bular siz däl, bular siziň ogul-gyzyňyz. E-eý, hormatly ýaşulyjanlar, piliň gulagynda uklaýaňyz, ýa-da uklan kişi bolýaňyz, ha-ha... Asmandan düşen ýaly-la sen, Allaş aga!? ÝA artislik edýärmiň? Senem şu obada ýaşaýaň, görüp-bilip ýörsüň-ä. Dile geldi-bile geldi, ýene bir söz aýdaýyn, gaty görseňem, ýumşak görseňem aýtjak. O sözem şu gün aýdylan söz däl, aňyrdan gelýän söz: «uly eşekden kiçi eşek poh iýmäni öwrener». Eşidip goýaýmaly söz ekeni diýsene,

ha-ha-ha... Dünýäň gyzygy bar-ow!..

Allaş söz diýmedi, kanturda gören hezilligini göz öňüne getirdi.

Futbol gutardy, Maksat ýene bir bokal piwäni lezzet bilen içdi. Toý zalyndan saz eşidildi.

– Allaş aga, ýör, hezillik görkezeýin...

Zala girmediler, jaýyň daşyna çykyp, penjirä golaý saklandylar. Içerini synlasa bolýar, ak tutynyň bir gyrasynda boş zolak galypdyr. Içeriniň ýagtysynda daşary görünyän däldir, arkaýyn seredibermeli.

– Keseräk durup seret–Maksat ýuwaş gepledi.–Entegem bärräk dur, has gowy görner.

Zaldakylar uzyn stoluň daşynda otyrlar, öňleri tareldan, çüýşeden, bulgurdan doly. Iki gyz aşanadan nahar daşayar.

– Işgärlerime gaýdyň diýdim, özümüz oňararys, düregeý adam ýanymyza gelmesin diýdiler.

– Dargajaga meňzänoklar.

– Dargamaly wagtyny bilýändirler. Ýene oturjak diýseler, ýene töläň diýeris, her minuda baha kesilen.

Allaş yhlas bilen içerdäkileri synlady. Ýedi oglan, baş gyz. Zalyň ýarysyna ýagty düşenok, diňe stoluň depesinde iki lýustra ýanýar, oturanlaryň ýüzüni saýgarsa bolýar. Oglanlar köýnekçe, iliklerini ýazdyryp, döşüni, garnyny açyp oturanam bar. Gyzlaryň egin-başy düzüw, başlary açyk. Kim aýal, kim gyz, Allaş saýgaryp bilmedi. Ikisi saçlaryny çöşläp, eginleriniň üstüne atypdyr.

– Bylaň äre baranyňy nädip tanamaly?

– Bize tanamak hökman däl, ärleri tanasa bolýa.

– Olaram şu ýerde otyrmy?

– Olaň nä göri bar by taýda. Her kim-ä baş minudam bolsa, ärinden gaçjak. Äri heleýinden, heleýi ärinden irýä, by taýda geň görere zat Ýok. Çalşyrgyç tapmasa, adam pakyr ömrüni bir eşikde-de geçirer, geçiripdirlerem-dä.

– Çalşyrgyç diýeňde heleýi göz öňünde tutup aýdýaňmy?

Jogap eşidere pursat bolmady. Garaňky бага gidenler zala girdiler, olar gelnalyjy gelen ýaly, şowhun bilen garşylandy.

– Tanadyňmy?

– Golaýdan göräýmesem... soňky ýaş-ýuşlary tanabam baramok.

Gyz endamyna syrlaşyp duran keteni köýnekde, bedeniniň pesi, ýumrusy gözilginç. Sarç mal ýaly bökejekläp, ýigidiň boýnundan asylmaga ilgezik görünyär.

– Gurduň gyzy şol.

– Gurduň gyzy?.. haýsy gyzy?

– Şu gyzynyň ad-a Solmaz.

– Dört gyzy bar, Solmaz kiçisi bolmaly.

Solmaz saçyny çöşläp, seçelendirip eginleriniň üstünden goýberdi. Uzyn boýly, ak köýnekli, gara balakly ýigit göz edip, ony goltugyna gysdy. Oturanlar el çarpyp şowhun turuzdylar, aýdylýan sözler bärei ýetenokdy.

– Ol ýigidi tanan dälşiň. Nöker ussalardan, Weliň ogly. Welaýatyň salgydy Weliň elinden geçýä, baş bugaltyr. Şähre göçenlerine on ýyl-a bolandyr, Arslan şäher mekdebinde okady, welaýatdaky institutyň talyby. Gutardygy elektrik ugurynyň hojaýyny bolar diýilse ynanaý.

– Arslan diýdiňmi?

– Arslan diýdim, Arturam diýýäler.

– Iki eneden bolumyka? Bir eneden dogan bolsa, bir at götererdi.

– Üç eneden boldum diýsin, oturanlar ynanar.

– Gurt bi zatlary bilýämikä?

– Menden sorama, Gurtdan sora, ýaşuly.

Bulgurlar dolduryldy. Arslan tost aýdýar, arman, bärden eşidip bolanok. Şowhun welin, eşidildi. Bulgurlary çakyşdyrdylar, oglan-gyz guýlany içdi. Içilenden soňam Arslandan gözünü aýyrman oturanlar bar.

– Näme içýäler?

– Her kim halan zadyny içýä.

– Gyzlaň halaýany näme?

– Wino.

– Winoň ady bardyr-a?

– Zakaz edilen-ä şampan bilen kagor. Arslan arak içiň diýsin, içerler, zäherem bolsa, içerler.

Ýene şowhun göterildi. Gurduň gyzy böküp turdy. Bu gezek Arslan ony goltugyna gysany bilen oňmady, duluklaryndan taýly

gezek öpdi.

– Gyzlaň bary Arslana aşyk, äre baranlaram aşyk, ärlerini taşlamaga taýyn.

– Bo-ow, Görogly döredi diýsene,... haýsy galany alanmyş?

– Indi galany pul bilen alýalar, ýaşuly. Arslan şulaň birinde bir manat töletmedi.

Allaşyň gulagyna ýakymsyz saz, gümp-gümp eşidildi. Oturanlar tüpeňlenen serçe sürisi ýaly ördi, stoldan bärdäki boşluga topuldylar, tansa başladylar. Eginlerini oýnadyp, küküreklerini titredip, billerini towlap, syrtlaryny çaykap, ellerini galgadyp, biri beýlekisinden kem oturmajak bolýar. Allaşyň bar ünsi gyzlaryň oýnunda. «Haram ölmüşler, göwsüňizi titretmäni nireden öwrendiňiz?»

Arslan böküp orta düşdi. Şowhunçylaryň hoşallygyny diý sen! Meni goltugyňa gys diýip, her kim özüni hödürleýär. Soňra halka gurap, onuň töweregini galladylar. Arslan el-aýagyny, tutuş bedenini titredip, tutgaýly ýaly üýtgeşik hereketler etdi. Däli-diwananyň samyrdysyny ýatladýan ses eşidildi. Oňa aýdym diýib-ä boljak däl, jabjynyp biriniň üstüne gygyrýar diýseň dogry boljak.

– Çyraçylaryň aýdymy şü, Allaş aga. Arslandan öňe geçjegi Ýok, çyraçylaryň çempiony. Maşyny at ýaly bökdürip bilýä, kişnedip bilýä, häli özüň gördüň-ä.

Içerdäkileriň keseli Maksada-da Ýokaşdy, ýuwaş-ýuwaşdan göwresini oýnadyp başlady.

– Bar, senem goşul.

– Goşmazlar, sen düregeý diýerler. Allaş aga, sen oňly eşideňok, bäräk gulak as–Maksat el telefonyny Allaşyň gulagyna tutdy.–Ikisem bir aýdym, rep diýilýä, aýdymyň ady şol.

– Düşünýän dälidirin.

– Düşünmäniň gowy-da, düşünseň senem goşulardyň–Maksat güldi.–Diňle, zala üns berme, bäräk, telefona gulak as. «Men çyraçy, men çyra, men çyra» diýýä.

– Ine, sen aýdaňda düşünýän.

– Onda maňa gulak as:

Men çyra, men çyra,

Galanyň çekil gyra...

Men ýanýan, men çyra,  
Galanyň çekil gyra...  
Bu taýda täk özüm bar,  
Hemme zadam mende bar.  
Gam-gussa Ýok, keýp bar.  
Men çyra, geliň meniň ýagtyma,  
Men çyra, ýagty saçýan, lowurdaýan...  
– Seň aýdýanyňy şolam aýdýamy?  
– Arslan aýdýa-da, men oň aýdýanyny gaýtalaýan:  
Ýaryşmagy meýil edýän gaty az,  
Bu maşynda basylýa ýekeje gaz,  
Bu maşynda diňlenýä ýekeje saz,  
Daşarda gys, maşynda hemişe ýaz!  
Men çyra, men çyra,  
Galanyň çekil gyra.  
Eý, taýakly çopan!  
Senem çekil bir gyra.–Maksat güldi.–Ýoldaky inspektora taýakly  
çopan diýýä...  
– Näme diýse-de aýdym-a it suwa siýen ýaly...  
Maksadyň kabinetine dolandylar.  
– Baý-bo-w, hezillik baryny gördük.  
– Ýo-Ýok, Allaş aga, hezilligiň baryny görmediň, ýaryny  
gördüň.  
– Sen maňa bir zat aýt, dogruňy aýt, Arslan diýeniň Gurduň  
gyzyna öýlenermi?  
– Ýaşuly, o zatlara kelläňi agyrtma.  
– Meň sowalyma jogap berjekmi sen?  
– Arslan Gurduň gyzyny başyna ýapsynmy, Allaş aga. Her  
ýelmeşen gyzy heleý edinjek bolsa, ol garem açaymaly bolar.  
Tüçjar baýyň gyzyna öýlenýär. O gyzy maňa görkezdi, owadan,  
içen suwy bokurdagyndan görüňär, näzik, pamyk ýaly, Akpamyk  
diýäýmeli. Toýuň sähedi bellenen, çakylyk paýlanyp ýör, maňa-  
da berdi, on günden toý.  
– Gurduň gyzy habarlymy?  
– Habarlydyr. Allaş aga, Gurduň gyzy bildi-bilmedi, üýtgejek  
zat Ýok.  
– Maksat, beýle biperwaýlyk etmek bolmaz-a! Senem şu obaň

oglany, Solmazam şu obaň gyzy.

– Arslanam keseki däl.

– Ol haramzada Gurduň gyzynyň namysyna tokunan bolsa nätmeli?

– Bu zamanda namys diýlen zat beýle bir eletmez zat däl-ä. Allaş aga, Ştirlisiň oýnaýan kinosy bar, görensiň-le?

– Telim öwre gördüm.

– Oýlanmak üçin informasiýa diýip, diktor birgiden zat aýdýandyr şo ýerde. Menem bir zat aýdaýyn, soň otur-da özüň oýlanyp gör. Zalda oturanlaryň arasynda bir maşgala bar, kim diýip sorama. Durmuşa çykan, nirä çykdy diýibem sorama. Gyzka namysyna degdiler. Zorlan Ýok, goh-galmagalam turmady. Gyzyň ejesem bilýärdi, günä gyzynda, onam bilýärdi. Degen adamyň aýaly bar, galmagal turzanyňdan peýda Ýok, boljak iş boldy, wessalam-iş tamam! Düne ýumurlandyr öýtme, gyzy boý ýigide berdiler. O ýigit alan gyzynyň namysyna deglenini bilen däldir, sebäp diýseň, bilmez ýaly emel edildi. Nykaň öňýanynda gyzyň ýyrtylan namys perdesini çatdyrdylar. Dogtoryň ýanyna gyzy alyp giden kim? Şo gyzyň ejesi! Kyn zat Ýok, tikdirýän bir däl, iki däl. Bir dogtoryň aýdanyny gulagym bilen eşitdim, Allaş aga. Toýa çagyrlamda gelniň ýüzüne seretmäge gorkýan diýdi, birden çatdyryp gaýdan gyz bolaýsa, gyzdan beter özüm utanjak diýdi.

– Boldy, inim, aýtdyň, kemini goýmadyň.

Allaş daş çykdy, töwerege aýlandy. Oba daňdanyň öň ýanyndaky süýji ukuda ýatyr. Gurdam ýatandyr, gyzynyň nirede, näme edip ýörenini hyýalyňa getirýärmikä? Maksadyň aýdanlaryndan soň bu sowala jogap bermegiň zerurlygy barmy diýdi. Öz gyzlary hakynda oýlanmakdan gorkdy. Üç gyzynyň üçüsi-de durmuşa çykan, hersiniň iki-üçden çagasy bar, şonda-da oýlanmaga ýaýdandy. Tutuş poh çyrşalan ýere düşen ýaly, ýakymсыz duýgy halys ynjalýkdan gaçyrdy.

Zalyň çyrasy bar. Saz, galmagal eşidilenok. Bilesigelijilik ýakymсыz duýgulardan zor çykdy. öňki ýere baryp, içeri garady. Henizem dargamandyrlar. Daň atýança dargamalyň diýendirler, soňam daň atýança oturdyk diýip öwünerler. Üçüsi telewizora seredýär, ekrany Allaşyň duran ýerinden görse bolýar. Nämä seredýändiklerini bilmek gyzyklydy. Seretdi. Ýalaňaç aýal



bilen ýalaňaç erkek gujaklaşyp, biri-biriniň agzyndan sorup, biri beýlekisiniň iş goşuny ýilik ýaly sorup alarly görünýär. Ýalaňaç aýaldan gözünü aýyrmadygy Allaşyň ünsüne ýetdi. Özüm oňly adam däl diýdi, igenip aýtmady, erkekleriň ozalynda ýasalyşy şeýle-dä diýdi.

Iki erkek, iki aýal stoluň başynda otyr. Aýalmy, gyzmy, eşiklerine garap saýgarmak kyn, olara gyz diýesem gelenok. Olar iýip-içýäne-de meňzänoklar, telewizor görýänleriň turaryna-da garaşýan bolmaklary ähtimal. Bularyň arasynda Arslan bilen Solmaz Ýok. Olaryň daş keşbi Allaşyň göz önünden gider ýaly bolmady, nireden seredende-de tanajak. Maksadyň aýdanyna ynansaň, bular Arslansyz oturmajak ýaly. Zala görejini aýlaýar. Aňry künçde, ýagtynyň ölügsi düşýän ýerinde, ikibir oturanam bar, tanady, Arslan bilen Solmaz, ýüzlerini görmese-de boluşlaryndan tanady. Oňly zat görmejegiň belli ahyry, öwrül-de git, güm bol diýýär. Dili bir zat diýýär, gözi başga zat gözleýär. Isleýäninem gördi. Arslan Gurduň gyzyny gujagyna gysany bilen oňanok, kinodakylar ýaly ýüzünden, agzyndan öpýär. Agzyndan sormak telewizoryň öwreden şumlugy, türkmen agyzdan öpüşipmi näme?! Şol bada gowy görüp diňleýän bagşysynyň aýdýan sözi aňyna geldi: «öpsem ýaňagyndan, sorsam dilinden» diýip, halk aýdymyna gygyrýar. Äý, biziňme ýüzümüzizi Ýowar ýaly bolmandyr-la, hernä, telewizordakylar ýaly ýalaňaçlanmaga ýetişmändirler. Ine, indi şolaň etmedigini bular daş ýany bilen ýerine ýetirýärler. Arslan köýneksiz, Solmazyňam keteni köýegi Ýok, içki ak eşikde. Oturanlaryň kime garaşýandyklary indi belli. Bular keýpden çykýançaýar garaşarlar. Allaş howsala düşdi, olara päsgel bermegiň Ýoluny agtardy.

Maksat kabinetinde ekeni. Telewizory işläp dur, kresloda oturan ýerinde uklapdyr. Basketbol gidip dur, Maksat sportdan başga zada gyzyganok.

Maksat oýandy.

– Hä-ä, senmidiň, Allaş aga-diýdi.–Kyrk minutlary bar, giderler, üç-dördüs-ä gitdem.

– Gurduň gyz-a gitjege meňzänok, wejera bolup otyr. Men-ä şoňa güm bol, öýňüze gaýt diýjek.

– Beý diýmäge hakymyz Ýok diýip aýtdym-a, Allaş aga. Biz gazanç edäs, hak alýas, olar hakyny tölediler.

Diýmeli söz Allaşyň diline geldi: muňa «toý mekany» diýipsiňiz, jelephana diýilmändir-ä! Diýmejegini bilip dur. Oňa derek:

– Gurduň atasynyň kim bolandygyny bilýärmiň?–diýdi.

– Sen atasy diýýäň, kakasynam bilemok.

– Kakasy Nepes, Nepesiň kakasyna-da Hommat diýýän ekeniler. Hommat az salym Sapby çopanyň çolugy bolupdyr. Çolugyň nämedigin-ä bilýänsiň?

– Çopanyň orunbasarydyr-da.

– Sapby çopan çekene bakyplyr.

– «Çekene» diýeniňe düşünmedim.

– Hojalyklaryň maly. öň baýlaryň sürüsi bolupdyr, soň kolhozyň sürüsi bolardy. Kolhozçam başlän-üçlän malyny sürä goşardy, şoňa-da çekene diýlerdi.

– Indi Ataly kakamyň sürüsine näme diýmeli?

– Ataly baýyň sürüsi diýmeli, täze baýlaň sürüsi.

– Ä-äý, Allaş aga, sen akylly adam!

– Hommat diýenim Gurduň atasy. Ol Sapby çopanyň gyzyny zorlaýar, çaga bolýar, Nepes diýip at goýýalar. Çagaň başga-da bir ady bar ekeni, ony il-gün bilenok. Hommadyň goýan ady: Namysberdi diýipdir.

– Il-gün bilmese-de sen-ä bilipsiň, Allaş aga.

– Başga-da iki-eke bilýän bardyr. Hommat dilinden sypdyrmadyk bolsa, asla bilinmelem däl. Keýp çekip, meý-mes bolup oturan pillesi dostuna aýdypdyr, magtanasy gelendir-dä.

– O näme diýdigiň?

– öwnüpdür diýdigim.

– Erbet zat aýdypmy?

– Gowam däl, ýöne näme, indiki masgaraçylyklary göreňde, geň galyp oturmalam däl.

– Aýdyp berseň-ä uklaman diňlejek, Allaş aga.

– Häzir aýt diýme, bu gün üçin şu görülenem ýeterlik.

– Allaş aga, seň süýji keseliň-ä Ýokdur.

– Hudaýa şükür, şo beladan-a dync.

– Onda, Allaş aga, bir anikdot eşidip git, ýüzüň ýylgyrsyn-a,

Allaş aga.

– Ýeri, onsoň...

– Bir adamy süýji kesel heläk edýän ekeni.

– Sen bir adamy diýmesene, indi her on adamyň birinde şo kesel bar.

– Ahyry o görgüliň bir aýagyny kesmeli bolýar. Kesýäler. Kesilen aýagy nätmeli, musora zyňyba boljak däl. öwlüýä äkidip, adam jaýlan ýaly gömmeli diýýäler. Äkidýäler, gömýäler. Äkidenler iki adam ekeni. Biri beýlekisine: merhumyň başyna ady ýazylýar, muňa näme ýazarkak diýýä. Olam: dowamy bar diýip ýazaýmaly bor-da diýýä.

Maksat sözüne gyzyk berip güldi, Allaş gülmedi.

– Häý, bylaň tapýan sözünü-diýdi.

Daşardaky aşhananyň gapdalynda garawullaryň otagy bar, Allaş daň atanda şoňa girdi, halys uka çydap bilmän ýassyga başyny goýdy. Düýş gördi...

Garpyz ekiden meýdan. Aý ýagtysyna garpyzlar agaryşyp ýatyr. Birdenkä sygyrlaryň çozup gelýänini görýär. Garpyzlara agyz urup, ýylmap başlaýarlar, dodaklaryndan garpyzyň suwy sarkýar. Allaş olary kowmaly, olar Batyryň kärende ýeriniň garpyzyny leýs edip barýarlar. Kowara elinde taýak Ýok. Allaş aljyraýar, kesek zyňmalydygy ýadyna düşýär. Gaty kesekleri zyňýar, sygyrlaryň ýüzüne-gözüne degýär, sygyrlar kesek degýändigini asla duýmasalar nätjek! Biýaraly meýdany basgylap, garpyzlary iýip-ýaryp gutaryp barýarlar. Allaş zyňmaga kesek çöpleýär. Egilende syrtyna öl zadyň degendigini duýýar. Duýsa-da dikelenok, egilip duran ýerinden öl zadyň nämedigini biljek bolýar. Sygyryň dili degipdir, dil köpelyär, iki, üç, dört... Garpyzyň şireli suwuny Allaşyň syrtyna çalýarlar. Allaş balagynyň öl bolandygyny bilýär, gaharyna elini aýlaýar, ýumrugy sygyryň şahyna degýär, awunýar, agyra-da oýanýar... Eli demir krowada degendir, goşarynda agyry bar. Sygyryň törpi ýaly diliniň syrtyny ýalandygy-da, balagynyň öl bolandygy-da ýadynda. Usul bilen syrtyna el ýetirdi. Balagy gury, ynananok, ýene barlaýar, syrtyny, butlaryny sypap görýär, hudaýa şükür, gury ekeni...

Dik oturdy. Düýşüni nämä Ýorjagyny bilmedi. Palça git, syrtymy

sygyr ýalady diý. Güldi. Eginlerini silkip güldi, ukudan açyldy. Syrty bilen bagly gülüp oturmaly waka öňem bolupdy. On-on iki ýaşly oglandy. Höçjelen gulagy salpy, tüýlek iti syrtyny ysgapdy. It hemişe Höçjäň owadan heleýiniň yzyna düşer ýörerdi. Ak mapraç, alagöz, her göwsüne zamça goýlan ýaly heleýdi. Heleý sözi onuň kamatyna bap gelenok, näzenin zenan diýseň gelişýär. Bir kemi adydy, nireden tapylan at, göz degmesin diýip, ýörite dakylan bolmagy-da ähtimal: Şanikgül diýerdiler. Wah, Şanikgülüň şanigini döwüp, maňzyny iýip bolsady diýip, arman bilen hyrçyny dişleýän yetginjekler ýadyna düşýär. özüňem şolaň biri, bolan zady özüňden gizläp bilmersiň-ä!..

Oglanlaryň biri Şanikgülüň ýapda suwa düşýän ýerini bilipdir. Güzerden sowaşyk, raýysy hyşa, gamyş basan ýerde diýdi, salga bereni bilen oňmady, gidip görkezdi. özi bir gezek görüpdir, gaty gowu-laý, gije ýatyp bilmedim diýdi. Allaşam üç gün garawullap, ahyry gabatlaşdy. Ýabyň adam geçmeýän tarapyna emedekläp bardy. Seretse, Şanikgül suwdan boýnuny çykaryp otyr. Köýnegini gyra taşlapdyr. Suwda otyrka köýnegini geýip bilmez-ä, ahyr aýak üstüne galmaly bolar, şonda onuň ap-ak bedenini synlar. Allaş ommalyp ýatan ýerinde süňňünde galpyldy duýdy, demi howra öwrüldi, ýüregi gürs-gürs urýar. Uzak gün garaşyp biljek... Syrtyna bir zadyň degendigin duýdy, gorky bilen yzyna garady. Salpy gulak, tüýlek it dilini saldap dur. Allaşyň syrtyna burnuny degren şu it bolmaly. Üýrmese, ýarmasa kaýyl. Gymyldaman ýatyşyna itiň gözüne garady, item oňa garady, boýnuny taýly gezek burup, utanaňokmy diýen many berdi. Allaş bagry bilen süýşüp, ýeňsä çekildi, it oňa Ýol berdi, suwa seretmek ýadyna-da düşmändir, hernä, bildirmän ara açmak başartdy.

Salgy beren oglan itiň garawul durýanyny aýtmandyr-da. Geň zat, näme üçin oň syrtyny ysgaman, salpy gulak, tüýlek it Allaşyň syrtyny ysgady?

Allaş bu ýatlamasyna aýratyn bir gyzyk bilen güldi. Düýşde-de, huşda-da syrty haýwanlary biperwaý goýmady. Gülseň gülüp oturmaly... Ýöne Sapby çopana çoluk bolan Hommatyň başyna düşen ahwalat juda mojuk. Eşidip dynaýmasa, Maksat ýazgynlyk bermez.

Bolan wakany ýene bir öwre göz öňünden geçirdi... Romanlar